

معماریت دوسالی از عمر رشته مطالعات معماری در دانشگاه تهران می‌گذرد. فضایی متفاوت برای بستر نظری هم‌اندیشی چه در فهم پیشینه و چه در طرح‌های نو برای آینده، جمعی از دانشجویان این رشته رابه برپایی "انجمن علمی دانشجویان مطالعات معماری ایران" رهنمون شد. حاصل گفتگوی معماریت با چند تن از اعضای این انجمن را با هم می‌خوانیم.

۱- میان این همه انجمن حرف حساب شما چیست؟

■ انجمن ما در پی برساختن فضای هم‌اندیشی و همکاری است. آنچه در تجربه محدود ما در عمر دو ساله این رشته در دانشگاه تهران به دست آمد، لزوم برساختن این فضا را در سطحی متفاوت با فضای کلاس و درس طلب می‌کرد. دیگر اینکه تا قبل از تشکیل انجمن، اگر هم در پی فضایی برای پاسخ‌گویی به این نیاز بودیم، به طور از قبل تعریف شده‌ای، زیر مجموعه رشته مرمت به حساب می‌آمدیم و می‌بایست در قالب انجمن علمی مرمت، آن هم با حضور و مقیاسی محدود عمل می‌کردیم. زیرا رشته مطالعات معماری که باید بر اساس روش‌مندی به خصوصی از بُعد نظری تعریف شود، خصلتی به کلی متفاوت با سایر رشته‌های موجود در رشته معماری و مرمت دارد. این را به وضوح می‌توان در تفاوت روش‌شناسانه سوال‌ها، روند و نتایج پژوهش‌ها و پروژه‌ها دید. همین امر و تلاش برای یافتن و گسترش پایه‌هایی برای بستر نظری این همفکری، تلاش‌هایی ویژه را می‌طلبد که انجمن علمی می‌تواند در صورت‌بندی و تحقق آن‌ها مؤثر باشد.

۲- شکل‌گیری شما خودجوش بود یا به توصیه دانشگاه بود؟

■ به قصد شناساندن و تعریف این رشته و حال و هوای آن و همچنین برای ایجاد فضای جنبی فعالانه‌ای در کنار پروژه‌های درسی، دانشجویان در پی تشکیل انجمن علمی دانشجویی مطالعات معماری ایران برآمدند. مجوز تاسیس انجمن اواخر سال ۹۴ صادر شد.

۳- آیا بیانیه و اهداف را نوشته‌اید؟ این بیانیه کتبی یا شفاهی است؟ جمعی یا فردی تهیه شده است؟

■ بدیهی است بیانیه و اهداف این انجمن نمی‌تواند خارج از دید همکارانه‌ای طرح شود که انگیزه اساسی تشکیل آن بوده است. همچنین امری اساسی و مهم و نیازمند فهم پیشینه‌ای از بستر مفهومی رشته مطالعات معماری است و طرح‌اندازی کلی‌نگرانه‌ای از آنچه باید به آن رسید. گستردگی این حوزه و عمر کوتاه این جمع، می‌طلبد که در پی این طرح کلی، جست و جو کرد. به علاوه با اضافه شدن سومین ورودی دانشجویان در سال تحصیلی پیش رو و اندوخته شدن تجربه‌ها در همین محدوده چند ماه، در کنار مهیا شدن برخی مقدمه‌ها و هماهنگی‌ها، امیدواری و اراده آن هست که بیانیه مکتوبی محصول خرد جمعی اعضا، به زودی نوشته شود.

۴- رشته مطالعات معماری به چه دردی می‌خورد؟

■ شاید توافق بر سر این موضوع بنیادین سخت نباشد که در دوره معاصر ما در مملکت ایران، به صورت کلی تفوق با نگرش کارکردگرایانه‌ای بوده است که در هر جا و مقیاس و حوزه‌ای، ریشه‌ها و رشته‌های شناختی و نظری را بنا به دلایلی موقت یا ناموقت به خارج از گود رانده است. از سویی، انواع نظرگاه‌ها و راهبردها نیز موجود است که در مخالفت یا موافقت با این رویکرد فراگیر، بنا به

مقاصد و منابع خود، در این رابطه موضع گیری کرده‌اند و مسیر خود را می‌روند. همین نظرگاه‌های متفاوت، در مبحث مطالعات معماری، بازتاب می‌یابد و در روش‌شناسی کار هر پژوهشگری در این حوزه، یکی از تعیین‌کننده‌های اصلی است. ولی از هر دیدگاهی که به این قضیه نگاه کنیم، در چارچوب رشته مطالعات معماری و در ذات آن، لزوم بررسی‌های شناختی-تاریخی، امری مسلم است. این برآمده از فضای خاص دانشگاه هم هست که نمی‌تواند این وجه بنیادین را نادیده بینگارد، هر قدر هم که واقعیت عملی جامعه در انفکاک یا حتی مخالفت با آن باشد. شاید بتوان گفت که در کنار حوزه پژوهش‌های بنیادین نظری که لازمه حیات فکری و عقلانی در هر گستره‌ای است که به جامعه و فرهنگ مربوط می‌شود، همین انفکاک بین شناخت و نظریه با عمل و واقعیت، یکی از بنیادی‌ترین مسائلی است که می‌توان در چارچوب رشته مطالعات معماری به آن پرداخت. در نتیجه به صورت کلی می‌توان گفت که مسائل و وضعیت جاری امور فرهنگی و فناورانه، که معماری عرصه‌ای از درآمیختگی این دو است، نیازمند بساختن پُن‌مایه‌ها و گفتمان‌هایی است که اگر پا بگیرند و ببالند، می‌توانند نظرگاه‌هایی برای نقد، شناخت و راه‌یابی به مسائل حال و حتی فراروی به سوی آینده، بسازند.

۵- برنامه‌های شما تا حال چه بوده است؟

- پیشنهاد، برنامه‌ریزی و تشکیل مرکز اسناد معماری ایران در دانشگاه تهران؛
- برنامه‌ریزی و برگزاری سفرهای دانشجویی به حوزه‌های شاخص معماری ایران با همراهی استادان و مسئولان سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، از جمله سفر به خراسان، سلطانیته و لنگرود؛
- برگزاری نمایشگاهی از عکس‌های دانشجویان در جریان سفر دانشجویی به خراسان؛
- برگزاری کارگاه «عکاسی معماری» در کنار نمایشگاه عکس؛
- برگزاری سمینارهایی در موضوعات مرتبط با معماری و هنر ایران، تاریخ معماری و هنر، باستان‌شناسی و .... با حضور استادان و پژوهشگران این حوزه‌ها؛ از جمله سمینار «هفت اصل تزیین هنر ایران» با حضور دکتر یعقوب آژند، سمینار «نقد تاریخ‌نگاری در معماری ایران» با حضور دکتر سعید خاقانی و ...

۶- برای آینده چه برنامه ای دارید؟

- تشکیل کارگروهی همراه با گروه ویراستاری برای تهیه مجموعه‌ای از تک‌نگاری‌ها از بناهای معماری ایران و اضافه کردن آن به صورتی بخشی ویژه به مرکز اسناد معماری ایران؛
- برگزاری مراسم معارفه برای دانشجویان ورودی جدید در سال تحصیلی پیش رو با حضور استادان و پژوهشگران و دانشجویان؛
- برگزاری مجموعه سمینارهایی در باب مطالعات معماری ایران؛
- همکاری میان‌رشته‌ای با دیگر نهادها و انجمن‌های علمی کشور و جهان

۷- هیئت مؤسس انجمن چگونه انتخاب شدند؟ انتخابات یا دوستانه؟

- هیئت مؤسس انجمن با توجه به زمان ثبت رسمی انجمن، در انتخاباتی با حضور دانشجویان هر دو ورودی انتخاب شدند تا برای مدتی محدود، وظیفه سروسامان دادن به وضعیت انجمن و پوشش فعالیت‌های جاری آن را بر عهده داشته‌باشند. در ترم پیش رو، در زمان مقرر و هماهنگ با انتخابات سالانه انجمن‌های دانشجویی دانشگاه تهران، مهرماه ۹۵، انتخابات دیگری برگزار می‌شود و با حضور ورودی‌های ۹۵ مطالعات معماری دانشگاه تهران، اعضای دوره دوم انجمن برگزیده می‌شوند. هرچند همکاری با انجمن و فعالیت‌های معطوف به آن، مختص اعضای رسمی آن نیست و همه دانشجویان با آن همکاری خواهند کرد.

۸- هزینه‌های انجمن چگونه تامین میشود؟

- هزینه‌های انجمن بر پایه تلاش اعضاء برای جذب منابع یا همکاری با نهادها و اشخاص داخل یا خارج از دانشگاه، مدیریت دانشگاه و دانشکده، بودجه‌های مربوط به انجمن‌های علمی و .... است. برای مثال هزینه‌های نمایشگاه عکس خراسان، با همکاری مشترک اداره کل میراث فرهنگی گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی، دانشگاه تهران و دانشجویان رشته مطالعات معماری و مرمت دانشگاه تهران تامین شد.

۹- این رشته در دیگر کشور های منطقه و دنیا چگونه است ؟

▪ به صورت معمول و نهادینه شده‌ای، برنامه کلی چنین رشته‌هایی در دانشگاه‌های معتبر دنیا، با روش‌شناسی بسیار دقیق و علمی در تعریف دروس، انجام تحقیق و داوری آن و وجود هیئت علمی متخصص در تاریخ هنر، فلسفه هنر و تخصص‌های دیگر در این حوزه، همراه است. بر این اساس، می‌توان گفت که این نظام تعریف شده، هنوز در دانشگاه‌های ایران آن طور که باید و شاید شکل نگرفته‌است. یکی از تلاش‌های ما در این انجمن، مطرح کردن و پیگیری لوازم این امر نیز هست. به طور مثال، بازخوانی و بازشناسی پژوهش‌های معتبر و مرتبط در دانشگاه‌های مطرح دنیا، یا همکاری با دانشگاه برای دعوت از استادان و پژوهشگران مناسب برای برگزاری سمینار و هم‌رسانی دست‌آوردهایشان از هدف‌ها و برنامه‌های انجمن است.

۱۰- آیا بین اعضای انجمن تقسیم کار است؟ چگونه؟

▪ همکاری اعضای انجمن صمیمانه و زیاد است. نه‌اینکه وظیفه‌ای بر عهده کسی گذاشته شده‌باشد؛ بلکه هر عضو انجمن و در بیشتر وقت‌ها هر دانشجوی مطالعات معماری دانشگاه تهران، صادقانه و صمیمانه امور مربوط به انجمن را پیگیری و برای برگزاری برنامه‌ها کمک می‌کند.